El guardià d'imatges

El Centre de la Imatge de la Diputació recupera en una edició revisada i ampliada el treball pioner d'Emili Massanas sobre els primers fotògrafs de Girona

Alguns dels fotògrafs que més han contribuït a fixar l'imaginari de les terres de Girona des de finals del segle XIX estan avui perfectament identificats. Autors fabulosos que travessaven erms i muntanyes enfilats en una bicicleta per anar a documentar per quatre cèntims un pic nevat o un mas remot, com Valentí Fargnoli, segurament el més sensacional de tots, o que feien vida als pobles per registrar-ne fins a l'última pedra de l'última casa, i la sortida de les barques a punta de dia, i el ball a la plaça per la festa major, i els fills dels veïns acabats de néixer, i els que se'ls morien abans d'hora. Si fotògrafs extraordinaris com Ricard Mur, Amadeu Mauri, Josep Esquirol, els Crescenti o els Unal ens són avui tan familiars com aquells costums i aquella gent destinats a no deixar rastre, és gràcies a la labor pionera d'Emili Massanas i Burcet (Pont Major, 1940-Girona, 1991), que durant vint anys, en una època en què preservar aquesta classe de documents no tenia cap valor, es va dedicar a recopilar, ordenar i arxivar tot el que va trobar i va obrir així el camí perquè d'altres s'hi interessessin. Són unes 30.000 imatges de mig centenar d'autors, editors i impressors, alguns a penes coneguts, amb la sola pista d'un segell gravat al dors, que a partir de 1993, quan els germans en van fer donació, van constituir el germen d'Inspai, el Centre de la Imatge de la Diputació.

No és un fons qualsevol: és la primera branca del nostre arbre genealògic. L'historiador Josep Clara, que hi havia coincidit sovint als arxius, on Emili Massanas furetejava entre diaris vells i padrons municipals per anar omplint els buits del seu formidable cens de fotògrafs gironins, el va definir en una ocasió de "col·leccionista d'imatges", però no a la manera dels que se satisfan amb la sola possessió, sinó amb el convenciment que amb cada placa de vidre, cada cartronet o cada negatiu rescatats posava dret un món. El material que va recopilar des de principis dels anys setanta fins a la seva mort, que incloïa no només les imatges, sinó valuosa informació sobre els suports, els procediments, els aparells, els formats i els seus autors, van ser la base el 1998 d'una obra de capçalera que una nova edició posa avui al dia: Emili Massanas i Burcet. La fotografia a les comarques gironines (1850-1991).

Aquest llibre, que va estrenar els Quaderns de Fotografia de la Diputació i ara hi torna amb el número 8, continua sent una eina imprescindible per als estudiosos de la fotografia vint anys després de la primera impressió per la seva amplitud i el seu rigor. Emili Massanas no era un investigador. Es dedicava professionalment al disseny, però tenia una inventiva que excedia de molt el seu ofici. Carles Vivó, un altre mag, deia que se l'hauria de considerar més aviat un artista, encara que tampoc dibuixava ni pintava; un artista "desmanegat, foteta sense fel, tocacampanes i despistat", que tant podia construir les primeres estructures inflables que es van veure a Catalunya com concebre la llegenda de la Cocollona. La fotografia formava part del mateix encantament amb què descobria el meravellós sota la capa del tedi quotidià, i per aquesta raó, i perquè no li pesaven els prejudicis del cànon acadèmic, va saber reconèixer també en el llegat de mestres amagats com els Manetes i els Gotarde, i d'Antonio Garcia o Joan Coromina, i en les col·leccions anònimes i els àlbums d'aficionats, una cadena de transmissió d'imatges de valor incalculable. Molts d'aquests fons s'haurien perdut sense remei sense la intervenció providencial de Massanas, que projectava recollir-los en una ambiciosa història de la fotografia a les comarques de Girona que no va ser a temps d'abordar. Si mai algú l'escriu algun dia, ja trobarà els fonaments excavats.

Publicat a:
-El Punt Avui. Girona 14-10-2018, Pàgina 52

Font del document: http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1484232-el-guardia-d-imatges.html